



**ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**кафедра германської філології**



**Пікун Л.В., Чередник Т.П.**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ  
для написання курсової роботи  
з курсу  
“Історія зарубіжної літератури”**



**Чернігів - 2022**

**УДК 82(091)“04/14”**

**ББК Ш5(0)4р30**

**П – 32**

**Пікун Л.В., Чередник Т.П. Методичні рекомендації для написання курсової роботи з курсу “Історія зарубіжної літератури”. – Чернігів, 2022. – 35 с.**

Рекомендовано до друку засіданням кафедри германської філології Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка протокол №1 від 26 серпня 2022 р.

**ББК Ш5(0)4р30**

**П – 32**

© Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, 2022.

## ЗМІСТ

<b>ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....</b>	<b>4</b>
<b>СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....</b>	<b>6</b>
Титульний аркуш.....	6
Зміст.....	7
Вступ.....	7
Основна частина курсового дослідження .....	9
Мова та стиль курсової роботи.....	9
Висновки .....	10
Додатки.....	10
<b>ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....</b>	<b>11</b>
Оформлення списку літератури.....	12
Правила цитування та посилання на джерела, що використовувалися.....	13
<b>ГРАФІК ПІДГОТОВКИ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ .....</b>	<b>14</b>
<b>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....</b>	<b>16</b>
<b>ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ НАПИСАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....</b>	<b>19</b>
Збір наукової інформації.....	19
Робота з науковою інформацією.....	20
Робота з текстом художнього твору .....	21
Написання теоретичного розділу/розділів.....	21
Написання практичного розділу/розділів .....	22
<b>ДОДАТКИ.....</b>	<b>23</b>
Додаток 1.Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019).....	23
Додаток 2. Засоби текстового зв'язку в науковій праці.....	27
Додаток 3. Найуживаніші мовні помилки.....	28

## ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Є тільки одне благо – знання, й тільки одне зло – нецтво.  
*Сократ*

Курсова робота з історії зарубіжної літератури – це дослідницько–реферативна праця, що уможлиблює формування у студентів таких практичних навичок наукового вивчення художнього твору, як пошук джерел і робота з ними, реферування наукової літератури, порівняння кількох поглядів на одну проблему, аналіз літературного твору з позиції об'єкта дослідження. Результати курсового дослідження виявляють рівень теоретико–практичної підготовки студентів, що вивчаються на IV курсі Національного університету «Чернігівського колегіуму» імені Т.Г.Шевченка з наскрізного курсу “Історія зарубіжної літератури (від античності до літератури початку XXI ст.)” та “Вступ до літературознавства”. Якісно виконана курсова робота з дисципліни повинна свідчити про вміння студента: чітко формулювати проблему й оцінювати ступінь її актуальності; обґрунтувати вибрані методи рішення поставлених задач; самостійно працювати з літературою й іншими інформаційно-довідковими матеріалами; відбирати потрібні матеріали, аналізувати й інтерпретувати їх і художні твори; робити обґрунтовані висновки, грамотно висловлювати свої думки літературною мовою та науковим стилем; оформляти роботу згідно до правил. У цілому, робота повинна бути направленою на досягнення поставленої мети і не містити голослівних положень. Не дозволяється підміняти наукову роботу науково-популярними, метафізичними або публіцистичними текстами.

Курсова робота з історії зарубіжної літератури є самостійним навчально-дослідницьким і навчально-практичним проектом студента. Відповідно до цього вона повинна відповідати вимогам, що пред'являються до наукового дослідження: містити логічно побудовану оглядово-теоретичну і коректно проведену аналітичну частини і бути оформленою відповідно до встановлених норм академічної доброчесності та вимог оформлення письмових робіт такого виду. Курсове дослідження є результатом роботи

протягом VII навчального семестру.

Студенти пишуть курсові роботи під керівництвом наукових керівників. Усі роботи курсові підлягають обов'язковому захисту на засіданні спеціалізованої фахової комісії.

Для покращення якості курсових робіт і проведення подальшої науково-дослідної праці в межах бакалаврської, дипломної чи магістерської роботи проводяться щорічні конференції молодих науковців, на яких студенти виступають із тезами свого дослідження. За їх допомогою студенти здобувають додаткову важливу навичку: вміння презентувати свій текст, публічно захищати висловлені тези, долати страх перед аудиторією.

## СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Студентська наукова робота містить такі структурні компоненти:

- \* Титульний аркуш;
- \* Зміст;
- \* Вступ;
- \* Основна частина;
- \* Висновки;
- \* Список використаних джерел;
- \* Додатки (за необхідністю).

### Титульний аркуш

На титульному аркуші зазначаються: назва міністерства, якому підпорядковано вищий навчальний заклад, назва університету, назва кафедри, на якій виконано роботу, тема роботи, прізвище, ім'я й по батькові виконавця, прізвище, ініціали, науковий ступінь і посада наукового керівника, а також назва міста й рік виконання роботи.

<p><b>Міністерство освіти і науки України</b></p> <p><b>НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ</b> <b>«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА</b></p> <p>Кафедра германської філології</p> <p><b>Курсова робота з літературознавства</b></p> <p><b>НАЗВА РОБОТИ</b></p> <p>Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))</p> <p>Студента / Студентки ___ групи філологічного факультету ПІБ</p> <p>Науковий керівник канд. філол. наук, доцент ПІБ</p> <p>Національна шкала</p> <p>Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____</p> <p>Члени комісії</p> <p>_____ (підпис) (прізвище та ініціали)</p> <p>_____ (підпис) (прізвище та ініціали)</p> <p>Чернігів – 2021</p>
---

## Зміст

У змісті, який є остаточно відкоригованим планом курсової роботи, перелічують заголовки всіх її структурних частин у тій послідовності, в якій вони подаються в тексті, й указують сторінки, на яких вони починаються.

ЗМІСТ	
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	5
1.1. Назва підрозділу	5
1.2. Назва підрозділу	8
1.3. Назва підрозділу	10
1.3.1. Назва пункту	10
1.3.2. Назва пункту	14
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	15
2.1. Назва підрозділу	17
2.2. Назва підрозділу	19
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24

## Вступ

У вступі надається загальна характеристика роботи: розкривається сутність і стан вивчення наукової задачі, визначаються підстави та вихідні дані для її розробки, коротко обґрунтовуються вибір теми, її значення й актуальність, висвітлюється сучасний стан дослідження наукової проблеми, якій присвячено роботу, стисло викладається програма дослідження. Формулюється мета і завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, об'єкт, предмет і методи дослідження.

Загальна характеристика роботи подається в такій послідовності.

**Актуальність теми** курсової роботи визначається шляхом критичного осмислення важливості проблеми дослідження. Актуальність

роботи – відповідь на питання, чому ви вважаєте цю тему гідною уваги.

**Мета** курсової роботи полягає у дослідженні формально–змістових аспектів художнього твору. **Завдання** дослідження – визначення видів і способів діяльності, спрямованих на досягнення мети.

**Об'єкт** курсової роботи – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й узятє дослідником для вивчення. **Предмет** дослідження – це те, що знаходиться у межах об'єкту. Об'єкт – це та частина наукового знання, з якою дослідник має справу. Предмет дослідження – це той аспект проблеми, досліджуючи який, ми пізнаємо цілісний об'єкт, виділяючи його головні, найістотніші ознаки. Предмет курсового дослідження частіше за все співпадає з визначенням його теми або є дуже близьким до нього. Об'єкт і предмет дослідження як наукові категорії співвідносяться як загальне і часткове.

**Методи дослідження** – це перелік використаних методів і, можливо, шляхів дослідження для досягнення поставленої мети. У контексті курсового дослідження з історії зарубіжної можна застосовувати міфологічний, символічний, структурний, біографічний, жанрово-ематичний, історико-літературний, компаративний, герменевтичний, тощо методи дослідження. Можна також зазначати шляхи аналізу літературного твору, а саме: сюжетний, або “услід за автором”, пообразний, проблемно тематичний тощо. Методи дослідження та шляхи аналізу доцільно перераховувати невідривно від змісту роботи, коротко й змістовно визначаючи, що саме досліджується за допомогою того чи того методу або шляху аналізу.

**Апробація результатів дослідження** зазначається, якщо результати виконаної роботи були презентовані на конференції молодих науковців. Указується, на якій науковій конференції були оприлюднені результати курсового дослідження. Зазначається назва тез та збірника, номер сторінки, якщо тези були надруковані за результатами конференції.



## **Основна частина курсового дослідження**

Основна частина курсового дослідження складається з розділів (частіше двох: теоретичного та практичного), підрозділів, пунктів і підпунктів. Кожний розділ починається з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням результатів, що уможливорює виокремлення загальних висновків від другорядних деталей.

### **Мова та стиль курсової роботи**

Курсова робота пишеться науковим стилем, який характеризується такими ознаками:

- \* ясність і предметність тлумачень;
- \* логічність, послідовність і доказовість викладу;
- \* узагальненість понять і явищ;
- \* об'єктивність аналізу;
- \* точність і лаконічність висловлювань;
- \* аргументованість і переконливість тверджень;
- \* однозначність у поясненні причинно-наслідкових відношень;
- \* докладність висновків.

Основні мовні засоби спрямовані на інформування, пізнання й аналіз вирізняються оперуванням термінологією, використанням наукової фразеології, стійких термінологічних словосполучень, залученням цитат і посилань на першоджерела, нівелюванням авторської індивідуальної манери та емоційно-експресивної лексики, чіткою композиційною структурою тексту, характерною монологічністю текстів, переважанням різнотипних складних речень, стандартних виразів (кліше). Окрім переважного вживання іменників та відносних прикметників наявні дієслівні форми, зазвичай безособові, узагальнені чи неозначені, як правило, теперішнього часу, що констатують певні явища та факти; значну роль відіграють дієприслівникові й дієприкметникові звороти, які додатково характеризують дії, предмети та явища.

## Висновки

У висновках підводяться підсумки дослідження, підводиться підсумок, чи досягнута мета роботи, які результати отримані. Висновок – цей короткий виклад роботи та її результат.

☞ Підказка студенту: у висновках іншими словами переповідаються уривки основного тексту роботи. Переказ основних засад дослідження у кінці роботи подається послідовно й корисно вживати такі фрази, на кшталт: *“на підставі вищевикладеного ми вважаємо за необхідне запропонувати наступні висновки”*, після чого подається короткий конспект розділу.

## Додатки

До додатків за необхідності доцільно включити допоміжний матеріал. У контексті літературознавчого курсового дослідження, це можуть бути зведені таблиці, або схеми, які в стислому, образно–знаковому вигляді подають матеріал дослідження.

## **ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Текст відредагованої курсової роботи слід надрукувати за допомогою комп'ютера бо написати чітким та акуратним почерком на одній стороні білих аркушів формату А4.

Якщо робота друкується за допомогою комп'ютера, використовуйте шрифт Times New Roman текстового редактора Word, кегль 14, з полуторним міжрядковим інтервалом. Кожна сторінка друкованої курсової роботи повинна містити приблизно 1800 знаків (28-30 рядків по 62-65 знаків у рядку, враховуючи знаки пунктуації та пробіли між словами). Навколо тексту залишають поля таких розмірів: зліва – 30 мм, справа – 10 мм, знизу й зверху – 20 мм.

Обсяг курсової роботи становить приблизно 25-28 сторінок машинописного тексту (або 35–40 рукописних). На виклад основної частини роботи відводиться, як правило, 19-25 сторінок, на вступ і висновки – по 2-3 сторінки. Список використаних джерел і додатки до обсягу курсової роботи не зараховуються, хоча вони й мають спільну нумерацію з рештою роботи.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виникли під час написання роботи, можна виправити підчищенням або зафарбовуванням коректором. Допускається не більше 3-х виправлень на одній сторінці.

Заголовки структурних компонентів курсової роботи “ВСТУП”, “ЗМІСТ”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, друкуються великими літерами. Заголовки підпунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Кожний структурний компонент роботи починається з нової сторінки.

Нумерація сторінок, розділів і підрозділів подається арабськими цифрами. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться, хоча він включається до загальної нумерації роботи.

## Оформлення списку літератури

Список використаної літератури розміщується в алфавітному порядку, спочатку кирилицею, а потім латиницею.

### Зразки бібліографічного опису різних видів наукової літератури

Вид літературного джерела	Приклад оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел
Підручник, монографія: один або два автори	Наливайко Д.С. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму.–Т.: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 415 с.
Більше трьох авторів	Давиденко Г.Й., Стрельчук Г.М., Гринчак Н.І. Історія зарубіжної літератури XX століття: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 488 с.
Багатотомні видання	Качуровський І Генерика і архітектоніка. Книга 1. Література європейського середньовіччя. – К.: Києво–Могилянська академія, 2005. – 384 с. Качуровський І Генерика і архітектоніка. Книга 2. Засади наукового літературознавства. Жанри нового письменства. – К.: Києво–Могилянська академія, 2008. – 376 с.
Перекладні видання	Сент–Екзюпері А.де Маленький принц: пер. з франц. Л.Кононовича. – К.: Рідна мова, 2020. – 96 с.
Словники	Літературознавча енциклопедія у 2 т. / авт.–уклад. Ю.І.Ковалів. – Т.2. – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – 624 с.
Складові частини книги, збірки, журналу	Качуровський І.В. Поезія вагантів. “Карміна Бурана” як літературна пам'ятка // Генетика і архетиктоніка. – Кн.1. Література європейського Середньовіччя. – К.: Вид. дім “Києво–Могилянська академія”, 2005. – 382 с.
Електронний ресурс	Волковинська І. Україномовні переклади елегії Поля Верлена «Il pleure dans mon cœur...»: інтермедіальний аспект // Слово і час. – №4, 2021. – С. 23–29.[електронний ресурс] – Режим доступу: <a href="https://doi.org/10.33608/0236-1477.2021.04.23-39">https://doi.org/10.33608/0236-1477.2021.04.23-39</a>

## **Правила цитування та посилання на джерела, що використовувалися**

Зважаючи на те, що курсова робота – частково реферативна (це, в першу чергу, стосується першого розділу) цитування та перефразовування різних джерел є необхідним. Для цитування, як правило, беруть уривок, який містить у собі логічно завершену думку. Текст цитати береться в лапки і наводиться без жодних змін, зі збереженням особливостей авторського написання, зокрема орфографії, пунктуації й шрифтових виділень. Якщо цитата повністю відтворює речення цитованого тексту, вона починається з великої букви, якщо тільки не є частиною речення автора курсової роботи. Цитата, яка є складовою частиною авторського речення, починається з маленької букви, навіть якщо у використаному джерелі вона починається з великої. Якщо цитата відтворює тільки частину речення цитованого тексту, то перед лапками ставлять три крапки.

Якщо, наводячи цитату, студент вважає за необхідне виділити в ній деякі слова для посилення їх значення, потрібно це зазначити в дужках і вказати свої ініціали, наприклад, (підкреслено мною. – *Л.П.*) або (курсив наш. – *Л.П.*). Подібним чином зазначається запропонований власний переклад рідною мовою іншомовної цитати (переклад паш, – *Л.П.*).

Перефразовування або переказ основних літературних джерел складає більшу частину тексту курсової роботи. Коли з метою висловлювання власної думки використовується перефразування, узагальнення цитати, необхідно робити посилання на джерело.

### ***Загальні правила цитування***

- цитата повинна бути дослівною та не дуже довгою;
- цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у квадратних дужках, де зазначається порядковий номер джерела у списку використаних джерел і номер сторінки/сторінок (напр. [3, с. 34–35]);
- вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається три крапкою;
- при перефразуванні необхідно робити посилання на джерело.

## ГРАФІК ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсове дослідження з курсу “Історія зарубіжної літератури” (НУЧК спеціальність Середня освіта (Мова і література (англійська)) проводиться протягом VII семестру та здійснюється згідно з таким графіком:

### 1. Затвердження тем і керівників курсових робіт.

*У вересні* студенти мають можливість ознайомитися з орієнтовною тематикою курсових робіт, з науковим керівником та, у разі потреби, подати власні пропозиції до корегування тематики курсового дослідження. Остаточне затвердження тем та наукових керівників відбувається протягом *останнього тижня вересня*.

### 2. Планування самостійної роботи над курсовим дослідженням.

*Останній тиждень вересня – другий тиждень жовтня* завершується затвердження планів і бібліографії до курсових робіт.

3. Написання та подання на перевірку науковому керівникові одного розділу курсової роботи (жовтень).

4. Написання та подання на перевірку другого розділу роботи. (листопад). Протягом першого тижня грудня студенти подають на кафедру перший варіант роботи.

5. Подання остаточного варіанту курсової роботи. Наукові керівники перевіряють курсові роботи і подають рецензії із запропонованою оцінкою.

6. захист курсової роботи. У визначений деканатом термін відбуваються захисти курсової роботи. Ті студенти, котрі виступали з тезами свого дослідження на конференції молодих науковців, звільняються від публічного захисту роботи.

**ВАЖЛИВО**, що порушення згаданих термінів автоматично означає зниження оцінки:

- \* на 1 бал – за невчасну подачу розгорнутої бібліографії та плану роботи;
- \* на 2-3 бала – за невчасну подачу чорнового і/або остаточного варіанту роботи.

Робота, подана із запізненням на 1 тиждень оцінюється максимально як

“добре” (75-89 балів), подана на 2-3 тижні пізніше – оцінюються  
максимально як “задовільно” (60-74 бали), подана на 4 тижні пізніше – не  
приймається до захисту.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсової роботи здійснюється в два етапи. Спочатку з текстом роботи ознайомлюється науковий керівник. Він дає їй попередню оцінку, яка виставляється за стобальною системою за такими критеріями:

- \* відповідність змісту обраній темі;
- \* наявність глибоко продуманої програми дослідження в усіх її складових частинах;
- \* ґрунтовність, повнота і критичність аналізу літератури з проблеми дослідження;
- \* успішність виконання дослідного завдання, глибина аналізу зібраного фактичного матеріалу;
- \* стилістичне, технічне й естетичне оформлення роботи;
- \* вчасність подання роботи на рецензування.

90-100 балів – оцінка “відмінно” – виставляється в тому разі, якщо

- \* зміст відповідає темі дослідження;
- \* робота містить добре продуману й правильно оформлену програму дослідження;
- \* робота містить ґрунтовний, критичний аналіз наукової літератури з проблеми;
- \* перефразовування або переказ основних літературних джерел складає більшу частину теоретичного розділу курсової роботи;
- \* у роботі дотримано правил цитування та перефразування;
- \* теоретичний матеріал сполучений з практичним;
- \* судження студента відзначаються оригінальністю;
- \* студент продемонстрував високий рівень самостійності під час виконання курсової роботи;
- \* запропоновані тлумачення – предметні;
- \* висловлювання – точні та лаконічні;
- \* твердження – аргументовані та переконливі;



- \* висновки – докладні;
- \* курсова робота грамотно написана;
- \* курсова робота охайно оформлена;
- \* курсова робота вчасно подана науковому керівникові.

83-89 балів – оцінка “дуже добре” – ставиться за наявності таких недоліків:

- \* недостатньо точні висновки;
- \* поодинокі випадки порушення логіки викладу;
- \* у роботі зустрічаються одиничні випадки недотримання правил цитування та перефразування;
- \* запропоновані тлумачення – недостатньо предметні.

75-82 балів – оцінка “добре” – ставиться за наявності подібних недоліків:

- \* не дотримання вимог наукового стилю;
- \* недостатня кількість цитат;
- \* не дотримання правил цитування та перефразування;
- \* недостатньо точні висновки;
- \* поодинокі випадки порушення логіки викладу;
- \* огріхи в оформленні.

68-74 балів – оцінка “задовільно” – ставиться за такі недоліки:

- \* поверховий аналіз джерел;
- \* порушення логіки викладу;
- \* не дотримання вимог наукового стилю;
- \* недостатня кількість цитат;
- \* у роботі не дотримано правил цитування та перефразування;
- \* недостатньо точні висновки;
- \* курсова робота не вчасно подана науковому керівникові;
- \* курсова робота містить граматичні й орфографічні помилки;
- \* курсова робота містить огріхи в оформленні.

60--67 балів – оцінка “задовільно” – ставиться у випадку коли

- \* робота містить неправильно розроблену програму дослідження, поверховий аналіз джерел;
- \* порушення логіки викладу;
- \* не дотримання вимог наукового стилю;
- \* недостатня кількість цитат;
- \* не дотримання правил цитування та перефразування;
- \* недостатньо точні висновки;
- \* курсова робота не вчасно подана науковому керівникові;
- \* курсова робота містить граматичні й орфографічні помилки;
- \* курсова робота містить огріхи в оформленні.

Якщо курсова робота не задовольняє зазначених вимог (наприклад, відсутня практична частина, зміст не відповідає назві роботи), ставиться оцінка “незадовільно”.

## **ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ НАПИСАННІ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Розумна організація необхідна для науково–дослідної роботи. Результативність курсового дослідження з історії зарубіжної літератури вимагає грамотної організації самостійної роботи з художньою та науковою літературою, яка складається з таких етапів:

- ознайомлення з текстом художнього твору,
- збір і вивчення наукової інформації стосовно об'єкта дослідження та робота з нею,
- вторинне прочитання твору зі застосуванням отриманих теоретичних знань з метою вивчення предмета дослідження.

### **Збір наукової інформації**

У ході курсового дослідження використовуються наукові, навчальні та довідково-інформаційні видання. Основні джерела наукової інформації поділяються на вихідні та побічні. Вихідні документи (монографії, дисертації, автореферати дисертацій, збірки наукових праць тощо) містять вихідну інформацію, результати безпосереднього дослідження. Побічні документи є результатом аналітичного та логічного опрацювання вихідних документів. Навчальні видання (підручники, навчальні та навчально-методичні посібники) містять систематизовані данні наукового та прикладного характеру, призначені для навчання. Довідково-інформаційні видання (словники, довідники, енциклопедії) у стислому викладі подають науково-прикладні данні.

Пошук наукової інформації передбачає роботу в бібліотеках і глобальній інформаційній мережі.

👉 Порада студенту: занотовуйте цитати, важливі думки, цікаві ідеї, віднайдені в науковій літературі на окремих карках–нотатках, відомості про автора, повну назву видання та сторінки.

Особливу увагу приділяйте пошуку та роботі з первинними науковими джерелами.

☞ Підказка студенту: літературні енциклопедичні словники наприкінці статті подають список головних наукових робіт з проблематики цієї статті.

Робота в глобальній інформаційній мережі вимагає критичного ставлення до джерел, розміщених у ній. Під час написання курсової роботи з історії зарубіжної літератури доцільно звернутися до таких електронних ресурсів:

☞ Літературні напрями і течії. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/dic/show.php?w=314>;

☞ Літературна енциклопедія. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/dic/>;

☞ Наукові праці із загального літературознавства, історії та теорії літератури. – Режим доступу: <https://scholar.google.com/>

☞ Українська літературна енциклопедія в п'яти томах – Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/ulencycl/u/le.htm>

☞ Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт. уклад. Ю. І. Ковалів. – К: ВЦ «Академія», 2007. – 608 с. (Енциклопедія ерудита). – Режим доступу:

[https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv\\_Yurii/Literaturoznavcha\\_entsyklopediia\\_U\\_dvokh\\_tomakh\\_T\\_1/](https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_1/)

☞ Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2 / Авт.–уклад. Ю. І. Ковалів. – К: ВЦ «Академія», 2007. – 624 с. (Енциклопедія ерудита) – Режим доступу:

[https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv\\_Yurii/Literaturoznavcha\\_entsyklopediia\\_U\\_dvokh\\_tomakh\\_T\\_2/](https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_2/)

### **Робота з науковою інформацією**

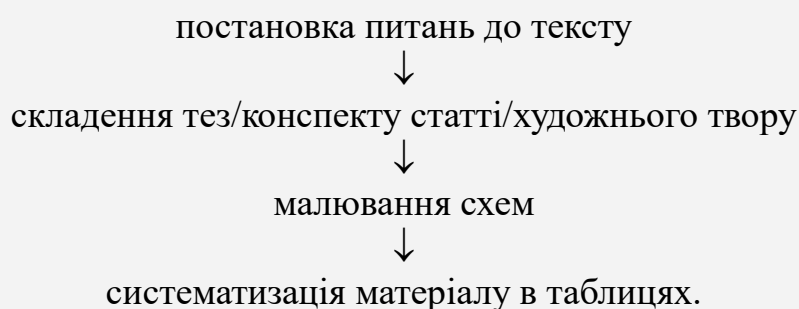
Продуктивна робота з науковою, навчальною та довідковою літературою залежить від уміння не лише запам'ятовувати інформацію, а стежити за міркуванням, розвитком думки, доказами та висновками автора дослідження і співвідносити власні знання та досвід з тим, про що йдеться у тексті. Розпочинаючи вивчення наукової літератури, варто продумати

питання, відповідь на які дозволить висвітлити проблему дослідження, та можливі варіанти відповіді. Це зумовить ефективну роботу з наукової інформацією та допоможе розібратись у темі.

### **Робота з текстом художнього твору**

Ознайомлення з теоретичними засадами літературного феномену, осмислення та систематизація наукових розвідок, присвячених його вивченню створює підґрунтя для практичної читацької діяльності, тобто виявлення, спостереження, відбору текстового матеріалу (цитат, уривків з тексту твору, тез, текстових деталей тощо), усвідомлення функцій та авторського задуму досліджуваного феномену.

☞ Порада студенту: при читанні наукової та художньої літератури користуйтеся прийомами:



Схеми і зведені таблиці, що організують, систематизують та оформлюють теоретичного художнього матеріалу можна подавати в додатках до курсового дослідження.

На основі проведеної пошукової, аналітичної та синтезуючої діяльності створюються передумови для створення власного наукового тексту.

### **Написання теоретичного розділу/розділів**

Теоретичний розділ курсової роботи спрямований на його опис, узагальнення, пошук зв'язків і логічну зумовленість між аналізованими процесами та явищами. На цьому етапі відбувається вербалізація систематизованого теоретичного матеріалу й висвітлення власного

розуміння об'єкта курсової роботи.

Теоретичний розділ повинен закінчуватися визначенням стратегії безпосередньої роботи з художнім твором з позиції досліджуваного феномену, тобто визначення послідовності етапів і прийомів роботи з художнім твором, що узгоджується з проведеним теоретичним дослідженням.

### **Написання практичного розділу**

Друга частина курсової роботи з історії зарубіжної літератури присвячена опису аналізу художнього твору з позиції дослідження теоретико–літературного процесу або явища. На цьому етапі відбувається письмовий виклад систематизованого художнього матеріалу й висвітлення власного розуміння предмету курсової роботи.

Логіка власного дослідження може змінити послідовність здійснення теоретичного та практичного дослідження

## ДОДАТКИ

### Додаток 1

#### Стислий огляд основних змін у новій редакції

#### «Українського правопису» (2019)

(матеріал взято з ресурсу Міністерство та науки України:  
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>)

#### 1. БЕЗ ВАРІАНТІВ

##### проєкт, проєкція

(так само як ін'єкція, траєкторія, об'єкт та інші слова з латинським коренем –ject–)

##### плеєр (play+er), конвеєр (convey+er), феєрверк, Соєр, Хаям, Феєрбах,

«Звук [j] звичайно передаємо відповідно до вимови іншомовного слова буквою й, а в складі звукосполучень [je], [ji], [ju], [ja] буквами є, ї, ю, я.:  
*лояльний, парано́я, пля́да, ро́яль, сакво́яж, секво́я, фа́йнс, феєрве́рк, ін'єкці́я, проє́кт, проє́кція, суб'є́кт, траєкто́рія, фо́є, е́ті, Го́я, Саво́я, Феєрба́х, Ма́єр, Кає́нна, Іса́я, Йога́нн, Рамбу́є, Со́єр, Ха́йм, Хеєрда́л, Юно́на, Їтс».*

##### Дікенс, Тєкерей, Бєкі (без подвоєння приголосних –кк–)

«Буквосполучення ск, що в англійській, німецькій, шведській та деяких інших мовах передає звук [k], відтворюємо українською буквою к:  
*Дікенс, Дікінсон, Джексо́н, Тєкерей, Бєкі, Бу́кінгем, Бі́смарк, Брю́кнер, Бро́кес, Ламар́к, Што́кманн, Стокго́льм, Ру́дбек, Ше́рлок».*

##### НАПИСАННЯ РАЗОМ: мінісукня, віцепрезидент, ексміністр, вебсайт

«Р а з о м пишемо:

- слова з першим іншомовним компонентом, що визначає кількісний (вищий від звичайного, дуже високий або слабкий, швидкий і т.ін.) вияв чого–небудь: **архі-**, **архи-**, **бліц-**, **гіпер-**, **екстра-**, **макро-**, **максі-**, **міді-**, **мікро-**, **міні-**, **мульти-**, **нано-**, **полі-**, **преміум-**, **супер-**, **топ-**, **ультра-**, **флеш-**: *архіскладні́й, гіперма́ркет, екстракля́с,*

*макроеконóміка, мікрохвілі, мультимільйонér, преміумклáс, супермáркет, топмéнеджер, топмодéль, ультрамóдний, флешінтерв'ю.*

- слова з першим іншомовним компонентом **анти-, контр-, віце-, екс-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-**: *антивірус, контрудáр, віцепрем'єр, віцекóнсул, ексчемпіóн, ексміністр, експрезидéнт, лейбгвардієць, лейбмédик, обермáйстер, оборофіцér, оберлейтенáнт, оберпрокурóр, штабскапітáн, унтерофіцér, але за традицією контрадмірál».*

**пів хвилини, пів яблука, пів Києва** (пишемо нарізно без дефіса)

але одним словом як цілісне поняття *півострів, півзахисник, півмісяць*  
«Невідмінюваний числівник **пів** зі значенням “половина” з наступним іменником – загальною та власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо окремо: *пів áркуша, пів годíни, пів відрá, пів мiста, півогiрка, пів óстрова, пів я́блука, пів я́щика, пів я́ми, пів Єврóпи, пів Кiєва, пів Украiни.* Якщо ж **пів** з наступним іменником у формі називного відмінка становить єдине поняття і не виражає значення половини, то їх пишемо разом: *півáркуш, південь, півзáхист, півкóло, півку́ля, півмі́сяць, півóберт, півовáл, півострів».*

## РОСІЙСЬКІ ПРИЗВИЩА

рос. *Донской* → **Донський**, рос. *Трубецкой* → **Трубецький**

виняток **Лев Толстой**

«Прикметникові закінчення **російських** прізвищ передаються так: Закінчення **-ой** передаємо через **-ий**: *Донський, Крутий, Луговський, Полевий, Соловійов-Седий, Босий, Трубецький, але Толстой.*

## ЗМІНИ В ОКРЕМИХ СЛОВАХ

**священник** (як письменник)

«Подвоєння приголосних як наслідок їх збігу.



1. Подвоєння букв на позначення приголосних маємо, якщо збігаються однакові приголосні:

- кореня або основи на **-н-** (**-нь-**) і суфіксів **-н-(ий)** **-н-(ій)**, **-ник**, **-ниц-(я)**: *день — дѐнний, закѐн — закѐнний, кінь — кінний, осінь — осінній, туман — туманний; баштáнник, годінник, письмѐнник, свящѐнник; вікѐнниця, Ві́нниця;*
- дві букви **н** зберігаємо й перед суфіксом **-ість** в іменниках та прислівниках, утворених від прикметників із двома н: *закѐнний — закѐнність — закѐнно, тумáнний — тумáнність — туманно».*

### **Святвечір**

«Р а з о м пишемо складноскорочені слова (мішані та складові аббревіатури) й похідні від них: *адмінресурс, Міносві́ти, профспі́лка, Святвѐчір».*

### **ВЕЛИКА БУКВА**

- Назви товарних знаків, марок виробів: *Автомобілі марки «Жигулі» вироблялися з 1970 по 2014 рік.*
- З малої букви, якщо вживається як загальна назва, наприклад: *Він приїхав на старих обшарпаних «жигулях» (... на новому блискучому «фольксвагені»).*

## **2. ВАРІАНТИ**

**(допускається правописна варіантність)**

### **СЛОВА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ**

#### **Вергілій і Вергілій, Ге́орг і Геóрг, Гулліве́р і Гулліве́р**

«У прізвищах та іменах людей допускається передавання звука [g] двома способами: шляхом адаптації до звукового ладу української мови – буквою **г** (*Вергі́лій, Гарсі́я, Гѐгель, Геóрг, Гѐте, Грегуа́р, Гулліве́р*) і шляхом імітації іншомовного [g] – буквою **г** (*Вергі́лій, Гарсі́я, Гѐгель, Геóрг, Гѐте, Грегуа́р, Гулліве́р* і т. ін.).».

### **аудієнція і авдієнція, лауреат і лавреат (пор. лавр), аудиторія і авдиторія**

«У словах, що походять із давньогрецької й латинської мов, буквосполучення **au** звичайно передається через **ав**: *автентичний, автобіографія, автомобіль, автор, авторитет, автохтон, лавра, Аврора, Мавританія, Павло*. У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення **au** шляхом транслітерації як **ау**, допускаються орфографічні варіанти: аудієнція і авдієнція, аудиторія і авдиторія, лауреат і лавреат, пауза і павза, фауна і фавна».

### **кафедра і катедра, ефір і етер, міф і міт, Борисфен і Бористен**

«Буквосполучення **th** у словах грецького походження передаємо звичайно буквою **т**: *антологія, антропологія, аптека, астма, бібліотека, католицький, театр, теорія, ортодокс, ортопедія, Амальтея, Прометей, Тékля, Таїсія, Теодор*. У словах, узвичаєних в українській мові з **ф**, допускається орфографічна варіантність на зразок: *анáfема і анáтема, дифіра́мб і дити́рамб, ефі́р і ете́р, ка́федра і кате́дра, логари́фм і логари́тм, міф, міфоло́гія і міт, мітоло́гія, Агафа́нгел і Агафа́нгел, Афі́ни і Ате́ни, Борисфе́н і Бористе́н, Демосфе́н і Демосте́н, Ма́рфа і Ма́рта, Фесса́лія і Тесса́лія та ін.*».

### **УКРАЇНСЬКІ Й ДАВНО ЗАСВОЄНІ СЛОВА**

#### **ірій і ірій, ірод і ірод**

На початку слова звичайно пишемо **і**.

Деякі слова мають варіанти з голосним **и**: *ірій і ірій, ірод і ірод* ('дуже жорстока людина').

### **ВАРІАНТНІ ФОРМИ РОДОВОГО ВІДМІНКА**

#### **ра́дості й ра́дости, любóві й любóви, Білору́сі й Білору́си**

«Іменники на **-ть** після приголосного, а також слова *кров, любóв, óсiнь, сiль, Русь, Білору́сь* у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант закінчення **-и**: *гíдності, незале́жності, ра́дості, сме́рті, че́сти, хорóбрості; кро́ви, любóви, óсени, со́ли, Ру́сі, Білору́си*».

## Додаток 2

### Засоби текстового зв'язку в науковій праці

<b>Мовленнєва функція</b>	<b>Мовні засоби</b>
Послідовність викладу	<i>по-перше, по-друге, по-третє, з одного боку, з другого боку насамперед, передусім, насамперед, насамкінець, наприкінці тощо.</i>
Ступінь вірогідності повідомлення	<i>очевидно, безумовно, без сумніву, безперечно, вірогідно, можна погодитись з думкою / з висновками..., заслуговує на довіру думка, що..., такі міркування прикметні з ..., з певністю можна твердити, що... тощо.</i>
Причина і наслідок, умова і наслідок	<i>якщо.., то, оскільки, тому, (а) відтак, отже, таким чином, внаслідок, завдяки тому, що..., у зв'язку з тим, що..., через те, що..., у результаті, це пов'язано з..., зважаючи на те, що..., з огляду на те, що..., з огляду на викладене вище, зважаючи на викладене вище, це спричиняється тим, що..., це залежить від того, що... тощо.</i>
Зіставлення, протиставлення	<i>так само, як і..., як.., так і..., (а) проте, але, навпаки, водночас, однак, проте, втім, ці різноманітні концепції можуть розглядатися як..., ці спостереження добре ув'язуються з .... тощо.</i>
Доповнення, уточнення	<i>водночас, зокрема, крім того, щоправда, наприклад, як-от, разом із тим, точніше, зауважмо, зазначимо, сказане може пояснити, запропоновані міркування мають на меті..., тощо.</i>

Узагальнення, висновок	<i>отже, таким чином, відтак, узагальнюючи сказане..., з розглянутого можна зробити такі висновки..., зважаючи на викладене вище..., підсумовуючи...тощо.</i>
Ілюстрація до сказаного	<i>наприклад, так, проілюструємо це, наведемо кілька прикладів, опишемо кілька випадків, коли..., процитований уривок - велемовне свідчення тощо.</i>

### Додаток 3

#### Найуживаніші мовні помилки

(Волощак М. Правильно - неправильно. Довідник з українського слововживання: за матеріалами засобів масової інформації. - К.: Вид. центр «Просвіта», 2003. - 160 с.)

<b>неправильно</b>	<b>правильно</b>
(виділено нами - О.Р.)	(підкреслено нами - О.Р.)
Багата героями	багата на героїв
Багато значить	багато важить
Багато численні роботи	численні роботи
Без будь-яких виключень	без жодних винятків
Бере своє начало	бере свій початок
Більше всього	більш за все
Більшість із проголошеного	більша частина виголошеного
Близькі по духу	споріднені духом
В двох словах	двома словами
В довершення	на довершення
Вживання у більш вужчому значенні	вживання у вужчому значенні
Взаємозв'язані	взаємопов'язані

Видумка	вигадка
Висловив переконання, що	запевнив що
Вияснення цих питань	з'ясування всіх питань
Відбиття життя у творі	Зображення життя у творі
Віддзеркалення в доповідях	висвітлення в доповідях
Відзив на...	відгук на ...
Відсутні належні акценти	бракує належних наголосів, акцентів
Він має відношення до реалізації	він причетний до ...
Вклад в розробку	внесок у розробку
Властивий для літератури	властивий літературі
Впровадження дослідницьких	впровадження дослідницьких
Всестороннє вивчення	всебічні вивчення
Вузькопроаналізований твір	вузько проаналізований твір
Гострота проблеми добре знайома	Гострота проблеми добре знана
Дана тема зацікавила	ця тема зацікавила
Детальніше	докладніше
Діаметральнопротилежні погляди	діаметрально протилежні погляди
Для всіх інших	для решти
До цього є чимало підстав	для цього
Довгий час	протягом тривалого часу
Довгі роки працювали	упродовж багатьох років працювали
Доводи	докази
Докладнішу інформацію щодо ... можна	докладніше про ... можна довідатися
Дотичний з проблемами	дотичний до проблем
Думки розходяться	думки не збігаються

Є багато альтернатив	є альтернатива
З виду випустили	Випустили з уваги
З іншого боку	з другого боку
З іншого боку до теми підходить	По іншому тему висвітлює
З метою виявлення жанрових	для виявлення жанрових
З метою доведення	щоб довести
З моменту публікації	з часу публікації
З точки зору	з погляду
З точки зору фахівців	на думку (з погляду) фахівців
З числа	з поміж
За відсутністю доказів	за браком доказів
За прикладами світової практики	спираючись на світову практику
За чисельністю (прикладів)	за кількістю (організацій, прикладів)
Завойовано визнання	здобуто визнання
Заключні результати	кінцеві результати
Замислюватись щодо	замислюватись над
Заповнити пробіли в знаннях	заповнити прогалини в знаннях
Запорука цьому	запорука цього
Засноване на принципах	основане на принципах
Зі сторони науковців пропонуються	науковці пропонують
Знайомство з цією статтею	ознайомлення з цією статтею
Знати толк	розумітися, бути компетентним
Значна частина прихильників	чимало прихильників
Значні набутки	значні досягнення
Значні перебільшення	значне перебільшення

І т. д. і т. п.	і т. д.
І тому подібне	і такі інші, тощо
Користуються найбільшою увагою	привертають найбільшу увагу
Крайній строк	крайній термін
Крім цього	крім того
Має багато противників	має багатьох противників
Має широке застосування	широко застосовується
Мається на увазі	ідеться про
Моральні начала	моральні засади
На наш погляд	на нашу думку
На одинадцятьох листах	На одинадцятьох сторінках
На противагу усталених поглядів	на противагу усталеним поглядам
Наведеного прикладу	згаданого прикладу
Надавати перевагу	віддавати перевагу
Найменш зрозуміліший	найменш зрозумілий
Накопичувати знання	нагромаджувати знання
Наука тримає пальці на пульсі життя	наука базується на реаліях життя
Не надав уваги	не надав значення
Не складають винятки	не є винятком
Недолік	хиба, вада, огріх
Неув'язки	непогодженості
Одним словом...	одне слово...
Однією й тією ж	тією самою
Освоєння ідей	засвоєння ідей
Отримала визнання	дістала визнання

Передає це образно	висловлюється образно
Перелік вести до незакінченості	перелічувати до нескінченності
Під керівництвом	під керуванням
Під стать	до пари
Підчеркнути	підкреслити, наголосити
Підведення підсумків	підбиття підсумків
Підвищення престижу	піднесення престижу
Піднімаються проблеми	порушуються проблеми
По самій своїй суті	самою своєю суттю, у самій своїй
По своїй сутності	за своєю сутністю
По темі	на тему
По цій темі є статті	на цю тему є статті
Погляди щодо	погляди на
Подібним чином	так само
Помістив статтю	умістив статтю
Поприще	нива
Попутно зазначила	принагідно зазначила
Посилаються на факт	покликаються на факт
Послуговується обставинами	керується обставинами
Постає питання	постає запитання
Правдиво представляти факти	правдиво подавати факти
Праобраз	прообраз
Працювати у питання...	працювати для...
Представляти велику цінність	становити велику цінність
Приведення у відповідності до норми	узгодження з нормами



Привести у належний стан	упорядкувати
Приводити приклад	наводити приклад
Пригадаємо принцип	нагадаємо принцип
Приймати участь	взяти участь
Прийняти до уваги	взяти до уваги
Прийшли до висновку	дійшли висновку
Прийшов час	настав час
Присутність начал	наявність начал
Причина такого стану зрозуміла	причина цього зрозуміла
Пріоритет	пріоритет, перевага
Про необхідність	про потребу
Про це наголошувалось	на цьому наголошувалось
Прослідкувати за змістом	простежити за змістом
Протирічити	суперечити
Проявляється суть	виявляється суть
Риса, притаманна винятково героїчним	Риса, притаманна виключно
Робити помітки	робити позначки
Робитися на підставах	робитися на підставі
Розбір недоліків	розгляд вад
Розглядалося також питання	ішлося також про
Розгорнутий план	розгорнений план
Розділяти його позицію	поділяти його позицію
Розповсюджують думку	поширюють думку
Розходження в поглядах	розбіжності в поглядах
Складати враження	створювати враження

Служити прикладом	бути прикладом
Співставляти ідеї	зіставляти ідеї
Сприяли	зумовили
Ставити акценти	робити акценти
Стала в нагоді	стала в пригоді
Стаття / де йдеться	Стаття у якій ідеться
Стаття / де говориться	Стаття де мовиться
Створюються	утворюються (виникають)
Суть життя	сенс життя
Сходяться на думці	погоджуються
Тайна	таємниця, таїна
Таке припущення вірогідне	таке припущення імовірне
Твори на історичну тематику	твори історичної тематики
Твори на релігійну тематику	твори релігійної тематики
Теж саме	те саме
Тим не менш	і все ж, однак, проте, разом з тим
Тлумачити по-другому	тлумачити по-іншому
Той же	той самий
Тут маються загальні докази	тут є (видно) загальні докази
У більшості випадків	здебільшого
У випадку	у разі
У два етапи	двома етапами
У духовних і політичних напрямках	у духовних і політичних сферах
У порівнянні з	порівнюючи з
У результаті	через

У роботі зборів взяв участь	у зборах взяв участь
У смислі того	у розумінні того
У тексті відсутні	у тексті не містяться
Увага приділятиметься	увага зосереджуватиметься на
Углибину теорії	вглиб теорії
Умобачення	умогляд, погляд, думки
Усі джерела, у тім числі й ....	усі джерела, поміжними й ...
Уточнюючі запитання	уточнювальні запитання
Факт / цитата говорить	факт / цитата свідчить
Філософські розміркування	філософські роздуми
Це ж можна сказати	те саме можна сказати
Це зайвий раз підкреслює	це ще раз підкреслює
Це положення ще треба доказати	Це твердження ще треба довести
Це спричинило до помилок	це призвело до помилок
Це торкалося питання	це стосувалося питання
Цікавою з цього приводу була думка	цікавою щодо цього була думка
Читати на англійській мові	читати англійською мовою
Чітко означені контури	чітко окреслені контури (обриси)
Швидше всього	найімовірніше
Що по суті не робить	що, по суті, не робить
Як раз тому	саме тому
Якісно не поступається	за якістю не поступається